

O najhlbších psychologických príčinách globálnej krízy Západu a Slovenska

- CZ24 News | 21. srpna 2023

Pred niekoľkými dňami som písal o debate Russela Branda s Jordanom Petersonom. V rozhovore zaznelo veľa hlbokých myšlienok. Dnes by som chcel upozorniť na problém, ktorý sa veľmi výrazne prejavuje aj v súčasnom politickom dianí na Slovensku.

Jordan Peterson povedal, že politika súčasných elít, zameraná na jednoznačnú podporu sebeckta, je dôsledkom dlhodobého procesu, ktorý kedysi kritizoval aj C. G. Jung. Protestantský prístup k cirkvi, s tvorbou množstva malých siekt, viedol ku fragmentácii posvätného. V extrémnom prípade sa jednotlivec stáva svojim vlastným duchovným arbitrom a kritériom pravdy a morálky. Morálne princípy sa stávajú veľmi subjektívne a človek – jednotlivec sa stáva sám sebe vrcholnou autoritou.

S týmto prístupom dochádza k rozkladu duchovných základov spoločnosti, lebo komunitu už prestáva držať pokope spoločné duchovno. Duchovné aspekty života sú však realitou a ľudskou potrebou, ony takto nezaniknú, len sa plne jeho funkcií zmocňuje politika. Peterson hovorí, že posvätnosť musí byť oddelená od politiky a musí byť hierarchicky nad politikou. Ide o otázku suverenity, z ktorej vyplýva aj suverenita štátu. Politická suverenita – suverenita moci je niečo iné ako posvätná suverenita a tieto dve sa nesmú zamieňať.

Suverenita moci sa prejavuje napríklad v tom, že momentálna moc sa môže obrátiť proti ktorémukolvek občanovi a zničiť ho, ak uzná za vhodné. Ale posvätná suverenita vyplýva z archetypov, napríklad archetypu hrdinu, o ktorom sme písali v minulom článku, a archetyp hrdinu naopak – káže aby tí najsilnejší podporovali najslabších a kritériom ich úspechu zvládnutia úlohy sú práve tí najslabší. Mechanizmus pôsobenia posvätnej suverenity je opačný, ako pôsobenie suverenity moci.

Jordan Peterson to psychologicky prirovnáva k dileme Kaina s Ábelom, čo sa pravidelne v živote stáva každému. Kain aj Ábel mohli rovnako poctivo pracovať a rovnako úprimne priniesť obeť, ale aj tak sa môže stať, že jednu z obetí posvätný suverén prijme, a druhú nie. Subjektívna suverenita moci Kainovi našepkáva, že to nie je spravodlivé a že by mal spravodlivosť vziať do vlastných rúk, ale posvätná suverenita hovorí, aby s pokorou prijal toto rozhodnutie a viac pracoval na svojom sebazdokonaľovaní. Tieto rozhodnutia robí v živote každý z nás. V nutnosti správneho riešenia tejto dilemy sa prejavuje, že spoločnosť k svojmu zdravému prežitiu potrebuje, aby ľudia uznávali autoritu „niečoho“, čo ich presahuje. Niečoho, čo je nad nimi všetkými, abstraktný princíp.

Záverom použijem úvahy Jordana Petersona o suverenite a aplikujem ich na našu súčasnú realitu na Slovensku. U nás funguje typická ukážka moci, ktorá znegovala posvätnú suverenitu, resp. privlastnila si aj jej funkcie. V našej ústave je len jedna zmienka, že štátna moc pochádza od občanov, teda občania by mali mať posvätnú suverenitu nadradenú nad suverenitou moci. Lenže v realite je pojem „občania“ prázdny a bezmocný. Prejavuje sa to aj na tom, ako sa moc chová k referendum a k voľbám. Aj ako sa poslanci chovajú k sebe navzájom. Rešpektujú len aritmetiku moci podľa počtu hlasov a ostentatívne „nevyjednávajú“ s určitými osobami z opačného názorového spektra. Odmietajú „posvätnú suverenitu“ voličov, nevnímajú oponentov ako reprezentantov veľkej skupiny rovnoprávných občanov.

Stáva sa, že keď takýmto spôsobom zaženieme apologétov súčasného liberalizmu do úzkych, porovnávajú súčasný systém so socializmom, ktorý vraj bol omnoho horší ako dnešný. Lenže keď som

sa ako veliteľ stráže počas vojenskej služby chystal na 24-hodinovú „šichtu“, mal som vyhradenú hodinu na študovanie príslušných vojenských predpisov. Bolo to tak vždy, aj keď som šiel do stráže 91-vý raz. V stráži som mal len dvoch nadriadených – dozorného a správcu posádky. Všetci moji ostatní velitelia, ktorým som normálne podliehal, keď som bol v službe, si na mňa ani neškrtli, ak nedodržiavali predpisy a ja áno. Viacerým som týmto spôsobil diskomfort, ale aj z ich strany som si napokon vyslúžil rešpekt. Aj na úrovni toho najzastrčenejšieho muničného skladu bolo nemysliteľné, aby „väčší pes“ trestal vojaka, ktorý neuznal jeho „dominanciu“ tým, že si do bodky plní povinnosti. Na Slovensku máme považovať za normálne, že predseda vlády (alebo špeciálny prokurátor) sa môžu chovať, ako ich napadne a ak im niekto skríži plány plnením zákonov, tak sa ten niekto potrestá a uprace z cesty.

Je aj namieste pozrieť sa na socialistický vzťah suverenity „posvätnej“ a mocenskej. Nenechajme sa mýliť, že slovo „posvätný“ implikuje existenciu nejakého božstva a socializmus formálne preferoval ateizmus. Pre naše úvahy je dôležitá „posvätnosť“ ako abstraktný princíp a komunistický ateizmus nutne nemusí zničiť všetky nadradené abstraktné princípy. Čo tým myslím?

Komunisti zrejme nepoznali dnešné myšlienky Jordana Petersona, ale evidentne povyšovali suverenitu „robotníckej triedy“ a „strany“ nad svoju momentálnu mocenskú suverenitu. Bolo to tak minimálne v prvých desaťročiach socializmu aj na Slovensku a prejavovalo sa to aj v umeleckých dielach, najmä v básňach. Poézia vždy obsahuje odkazy na „posvätno“, v akejkoľvek forme. Poézia, ktorá by sa venovala len „suverenite moci“ proste stratí atribúty umenia.

Väčšina dnešných občanov Slovenska si už zo socializmu pamätá len jeho „reálnu tvár“, ktorú prevzal po roku 1968. V tomto zmysle bol rok 68 aj duchovným zlomom. Ľudia však bytostne potrebujú k sebarealizácii mať nad sebou „posvätnú suverenitu“ a pre ňu pracovať a obetovať život, ak už. Je povinnosťou zakladateľov štátu a nositeľov moci túto „posvätnú suverenitu“ stelesňovať. Ak to nerobia, postupne zanikne aj suverenita moci.

Myslím, že masový protest ľudí v roku 1989 vyplynul aj z absencie „posvätnej suverenity“ a v podstate tú slúbili hlásatelia „pravdoláscky“. Nedali. Sľubujú ju aj politickí podnikatelia pred každými voľbami, tie najbližšie nie sú výnimkou. Treba si však uvedomiť, že osoba, ktorá tú „posvätnú suverenitu“ nestelesňuje **už teraz**, pred voľbami, ju nikdy nezačne stelesňovať po prevzatí „suverenity moci“. Tak jednoducho nefunguje svet.

V tomto je zároveň skrytý aj môj recept pre poctivú politickú silu, ktorá sa bude uchádzať o suverenitu moci. V tých ďalších voľbách, lebo v tých terajších nenachádzam politickú silu, ktorá by vedome stelesňovala posvätnú suverenitu.

AUTOR: Marián Moravčík

[ZDROJ](#)